

DOEL EN FUNCTIE VAN DEZE TOELICHTING

Deze toelichting bevat de interpretatie van de Foundation for Environmental Education (FEE) van de Blauwe Vlag Jachthaven criteria. In andere woorden, in deze leidraad is verklaard wat er gemeenschappelijk onder de Blauwe Vlag Jachthaven criteria wordt verstaan.

Deze toelichting is niet alleen bestemd voor (potentiële) Blauwe Vlag houders over hoe men de jachthavencriteria in acht moet nemen, maar ook voor de nationale en internationale Blauwe Vlag Jury's die een kandidaat voor de Blauwe Vlag beoordelen conform de verwachtingen van de FEE. Bovendien is de leidraad een nuttig communicatie-instrument voor alle andere betrokken partijen over wat het in de praktijk betekent om aan de Blauwe Vlag jachthavencriteria te voldoen.

Indien een jachthaven die de Blauwe Vlag mag voeren niet voldoet aan de eisen, zoals geformuleerd in de Blauwe Vlag Jachthaven criteria, mag de jachthaven de Blauwe Vlag niet hijsen.

Sommige criteria zijn dwingend voorgeschreven (V), terwijl andere slechts worden aanbevolen (G). Aan de verplichte criteria moet worden voldaan en daarbij moet er aan een maximaal aantal aanbevolen criteria worden voldaan.

De Blauwe Vlag Jachthaven criteria in dit document moeten worden begrepen als minimumcriteria. De nationale campagne kan strengere eisen dan deze criteria voorschrijven. In Nederland zijn hiertoe criteria opgenomen ten aanzien van de verduurzaming van de jachthaven (criteria 25 t/m 36). Deze criteria zijn aanbevelingen, doch de jachthaven kan zich hier mee onderscheiden. De jury kan jachthavens die een groot deel van deze aanbevelingen doorvoert in haar bedrijf extra onderscheiden met een duurzaamheidserkenning.

De FEE behoudt zich het recht voor de onderscheiding te weigeren of de Blauwe Vlag in te trekken, indien de beheerder van de jachthaven of de plaatselijke autoriteiten verantwoordelijk zijn voor een herhaalde overtreding van de milieuwetten of niet in overeenstemming handelen met de doelstellingen noch in de geest van de Blauwe Vlag Campagne.

DEFINITIE VAN EEN BLAUWE VLAG JACHTHAVEN

Een Blauwe Vlag Jachthaven moet een jachthaven zijn met pontons of pieren voor plezierboten. Hij kan een onderdeel vormen van een grotere haven met andere activiteiten, indien de jachthaven duidelijk gescheiden functioneert van de havenactiviteiten. De jachthaven kan zich aan zee of een binnenwater bevinden. De jachthaven moet over de noodzakelijke voorzieningen beschikken om te kunnen voldoen aan de Blauwe Vlag criteria. Er moet in de jachthaven een persoon worden benoemd die verantwoordelijk is voor de betrekkingen met de Blauwe Vlag Campagne. De jachthaven moet toegankelijk zijn voor onaangekondigde inspectie door de FEE.

MILIEUEDUCATIE EN -INFORMATIE

1. Aan de gebruikers van de jachthaven wordt milieu-informatie verstrekt over nabijgelegen kwetsbare land- en waternatuurgebieden (V)

Het doel van dit criterium is ervan verzekerd te zijn dat de gebruikers van de jachthaven niet alleen goed geïnformeerd worden over het omringende kwetsbare milieu te land en te water, maar ook dat ze gemotiveerd worden om dat milieu te beleven.

Met nabijgelegen kwetsbare landnatuurgebieden worden gebieden bedoeld die zich binnen loopafstand van de jachthaven bevinden (een paar kilometer). Met nabijgelegen kwetsbare waternatuurgebieden worden kust- of binnenwatergebieden bedoeld die gemakkelijk bereikbaar zijn per boot (binnen de afstand die de gebruikers van de jachthaven regelmatig varen)

Sommige plekken kunnen in milieuopecticht zeer kwetsbaar blijken te zijn en vereisen bijzondere beheerstechnieken. In zo'n geval moet aangetoond worden dat de erkende plaatselijke milieuorganisaties zijn benaderd voor advies en dat men de problemen heeft aangepakt.

In uitzonderingsgevallen kan het voorkomen dat juist door de kwetsbaarheid van sommige natuurgebieden deze niet in de informatie van de jachthaven voorkomt, vanwege het feit dat deze informatie de in het wild levende dieren of hun leefgebieden in gevaar zou kunnen brengen doordat de informatie een te groot aantal bezoekers zou kunnen genereren.

De informatie moet aan het publiek worden getoond op een informatiebord in de jachthaven. De informatie zou zowel gegevens over het kwetsbare natuurgebied moeten bevatten en, in gevallen waar het mogelijk is om het kwetsbare natuurgebied te bezoeken, een gedragscode wanneer een bezoek aan het gebied wordt afgelegd.

Er moeten nauwkeurige gegevens over kwetsbare watergebieden zijn die men moet vermijden als men vaart of aan wil leggen.

Met name voor aanvragers die een jachthaven in een natuurgebied hebben is het heel belangrijk om bijzondere aandacht aan dit criterium te besteden.

Andere algemene milieu-informatie over het omringende milieu kan ook terecht zijn en een bewijs zijn van de betrokkenheid van de jachthaven bij het milieu.

2. De milieuvriendelijke gedragscode is in de jachthaven opgehangen (V)

Een milieuvriendelijke gedragscode zou de volgende onderdelen moeten bevatten:

- Gebruik van voorzieningen voor de inzameling van milieugevaarlijke afvalstoffen/olieafval enz.
- Gebruik van de afvalcontainers / vuilnisbakken / voorzieningen voor de inzameling van recyclebaar afval
- Ontzien van beschermde kwetsbare natuurgebieden en vermijden van beschermde kwetsbare gebieden met een vaarverbod
- Gebruik van de reparatie- en was zones voor de boten volgens de voorschriften
- Verbod op legen van vuilnisbakken, afval chemisch toilet, enz. in de jachthaven, zee of langs de kust

De gedragscode moet op het informatiebord worden opgehangen. Indien mogelijk kan de gedragscode aan booteigenaren worden uitgereikt (in de vorm van een folder). hij kan ook op de website van de jachthaven worden opgenomen.

3. Er is informatie over de Blauwe Vlag Jachthaven Campagne en/of de Blauwe Vlag Jachthaven criteria in de jachthaven opgehangen met het Blauwe Vlag informatiepaneel (V)

De essentie van ieder van de vier categorieën Blauwe Vlag criteria moeten in de jachthaven worden uitgelegd. Het wordt echter ten zeerste aanbevolen om de gehele lijst van criteria op te hangen. Verder zou de informatie ook moeten vermelden wie de leiding heeft over de Blauwe Vlag Campagne (FEE), alsmede de lengte van het Blauwe Vlag seizoen en op welke basis een strand/jachthaven de Blauwe Vlag kan verkrijgen.

De informatie over de Blauwe Vlag Campagne moet op het verplicht te plaatsen Blauwe Vlag Informatiepaneel duidelijk zichtbaar zijn. Dit paneel is een uniform bord met informatie over uw eigen haven, een plattegrond met voorzieningen en veiligheidsmiddelen en een deel met informatie over de Blauwe Vlag.

4. De jachthaven is verantwoordelijk voor een aanbod van tenminste drie milieu educatieve activiteiten aan de gebruikers en medewerkers van de jachthaven (V)

Er moeten tenminste drie activiteiten worden aangeboden. Deze activiteiten kunnen in verschillende vormen worden gegoten: a) brochures/posters, b) evenementen, c) milieu educatieve projecten en d) Blauwe Vlag centra.

Ideeën voor milieu educatieve activiteiten:

Brochures/posters: Opvallende en aantrekkelijke folders/brochures/posters over de gedragscode, de flora en fauna in de jachthaven en de bescherming ervan, nabijgelegen natuurgebieden of belangwekkende cultuurhistorische plaatsen, enz., opzetten van een webpage voor de jachthaven met informatie over de Blauwe Vlag en milieuaspecten van het jachthavengebied, enz.

Evenementen: organiseren van Blauwe Vlag dagen (voor verschillende doelgroepen), begeleide wandeltochten (b.v. met informatie over de flora en fauna in de jachthaven), begeleide bootexcursies, Ontmoeting met plaatselijke natuurgids, fotowedstrijden, tekenwedstrijden, exposities, afvalinzameling (in samenwerking met scholen of sportverenigingen), themadag over het milieu, experimenteren met vervuiling (nabootsing laboratorium, olie in water, effecten, enz.) voor volwassenen/kinderen, educatieve spellen over de omringende natuur en gedragscode, toneelstukjes over goed en slecht milieugedrag, enz.

Milieu educatieve projecten: milieustraining van jachthavenpersoneel in bijvoorbeeld onderwerpen als de gedragscode van de jachthaven, de natuurlijke omgeving en milieuvriendelijk gedrag, film- en diavoorstellingen over zee- en kustmilieus, mogelijkheid microscopisch onderzoek, enz.

Blauwe Vlag Centrum: een specifieke plek in de jachthaven of gemeente met bijzondere gedetailleerde informatie over de Blauwe Vlag Campagne en veel uiteenlopende milieu educatieve activiteiten.

De hierboven genoemde activiteiten zijn bedoeld voor verschillende doelgroepen: clubleden, passanten jachthaven, kinderen, plaatselijke bevolking, medewerkers jachthaven, enz. De nadruk zou moeten worden gelegd op de groepen die het meest van de jachthaven gebruik maken.

De jachthaven moet de informatie over de activiteiten (naam activiteit, inhoud, geplande datum) bij voorkeur op een gemakkelijk toegankelijke plek ophangen, b.v. het informatiebord.

5. Het individuele Blauwe Vaantje voor booteigenaren wordt via de jachthaven aangeboden (V)

Het Blauwe Vaantje is een kleine Blauwe Vlag voor booteigenaren die beloven zich aan de milieuvriendelijke gedragscode te houden door deze vlag te voeren. Het Blauwe Vaantje wordt gratis aangeboden.

Zowel binnenlandse als buitenlandse booteigenaren kunnen voor het Blauwe Vaantje in aanmerking komen.

De exacte inhoud van de milieuvriendelijke gedragscode varieert van land tot land, maar ze bevatten allemaal op zijn minst het volgende:

- Ik gooi geen afval in zee en laat ook niets op het strand achter.
- Ik stort geen toiletafval in zee, kustwateren of andere kwetsbare gebieden.
- Ik zal geen giftig afval (olie, verf, lege batterijen, reinigingsmiddelen, enz.) in zee lozen. Ik zal deze soorten afvalstoffen in de containers in de jachthaven deponeren.
- Ik zal de voorzieningen voor recyclebaar afval (glas, papier, enz.) bevorderen en er gebruik van maken.
- Ik zal gebruik maken van de milieuvriendelijkste producten die er op het gebied van verf, antifouling, oplosmiddelen, reinigingsmiddelen, enz. te krijgen zijn.
- Ik zal verontreiniging of andere overtredingen van de milieuwetten onmiddellijk bij de autoriteiten melden.
- Ik zal niet vissen op een manier die niet is toegestaan en zal het gesloten seizoen respecteren.
- Ik zal dieren en planten in de zee beschermen en broedende vogels niet verstoren
- Ik zal kwetsbare en beschermde natuurgebieden ontzien
- Ik zal schade aan de zeebodem vermijden en b.v. dus voorzichtig voor anker gaan
- Ik zal voorkomen dat ik vissers of visserijgereedschap hinder
- Ik zal geen voorwerpen kopen of gebruiken die vervaardigd zijn van beschermde soorten of archeologische onderwater vondsten
- Ik zal andere watergebruikers van het water aanmoedigen om eveneens voorzichtig met het milieu om te springen

De gedragscode zal de naam, handtekening en het adres van de booteigenaar vragen. De gedragscode zal de naam en het adres van het nationale kantoor of internationale samenwerkingsverband opgeven.

De naam en het adres van alle booteigenaren die het Blauwe Vaantje voeren worden geregistreerd bij het nationale kantoor of het internationale samenwerkingsverband. Ze zullen geïnformeerd worden over de Campagne.

De jachthaven zou de nationale versie van de milieuvriendelijke gedragscode bij het jachthavenkantoor moet uitreiken. Indien er geen nationale versie van de milieuvriendelijke gedragscode beschikbaar is, zou de internationale versie aangeboden moeten worden.

De jachthaven kan de booteigenaar tegelijk de milieuvriendelijke gedragscode (ter ondertekening) en het Vaantje aanbieden of de jachthaven kan de milieuvriendelijke gedragscode ter ondertekening verstrekken, deze de nationale uitvoerende organisatie / Internationale

Samenwerkingsverband doen toekomen, die op hun beurt vervolgens het Blauwe Vaantje toestuurt.

Indien het niet mogelijk is om het Blauwe Vaantje of de milieuvriendelijke gedragscode via de jachthaven aan te bieden, kan de Nationale Jury in uitzonderingsgevallen de jachthaven de mogelijkheid geven om informatie over de milieuvriendelijke gedragscode te verstrekken via het informatiebord met daarbij informatie over hoe men het Blauwe Vaantje via de nationale uitvoerende organisatie / Internationaal Samenwerkingsverband kan verkrijgen.

MILIEUMANAGEMENT

6. Binnen het management van de jachthaven is een milieuc commissie die toeziet op implementatie en handhaving van het milieubeleid. (G)

Deze milieuc commissie kan bestaan uit lokale relevante stakeholders. Bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van de gemeente of regionale milieudienst, toeristische organisatie, een educatie deskundige of een vertegenwoordiger van een lokale milieuvereniging.

7. Er wordt een milieubeleid uitgestippeld en een duurzaamheidsprogramma voor de jachthaven opgesteld. Het plan moet betrekking hebben op water, afval en energieverbruik, gezondheid en veiligheid, alsmede op het gebruik van milieuvriendelijke producten, wanneer deze verkrijgbaar zijn. Het plan bevat tenminste 5 actiepunten. (V)

Dit criterium is een aanmoediging voor de jachthaven om de milieubelasting voor de jachthaven door externe factoren te controleren, om verbeteringen van de milieumomstandigheden in de jachthaven te plannen en uit te voeren en tenslotte om deze verbeteringen te documenteren. Het criterium is zodoende niet alleen gericht op het bevorderen van het overzicht van de jachthaven op de milieusituatie – maar ook om ervoor te zorgen dat er actie wordt ondernomen. Het verbeteren en plannen van de milieumomstandigheden kan een heel nuttig instrument voor de jachthaven zijn. Enerzijds kan het een verbetering van het milieu betekenen en anderzijds een gunstig economisch effect op de jachthaven hebben.

De jachthavens die participeren in de Blauwe Vlag Campagne zijn heel verschillend in omvang en capaciteit. Zodoende kan men op twee manieren voldoen aan dit criterium:

- a) via de planning en uitvoering zoals verzocht in een “milieulogboek” systeem of
- b) door het voeren van een adequaat milieumanagement.

a) “Milieulogboek” systeem

In het “milieulogboek” systeem, zijn de milieudoelen voor een Blauwe Vlag jachthaven in kaart gebracht. De jachthaven kan kiezen uit de voor de jachthaven meest relevante en belangrijkste doelen, maar hoeft zich niet tot deze te beperken. We adviseren om deze doelen te bespreken met de nationale uitvoerende instantie. De jachthaven kan geen doel kiezen waarvoor reeds gekozen is en/of waaraan de jachthaven al voldoet – tenzij men kan aantonen dat er nog steeds verbeteringen moeten worden aangebracht. Er moet ieder jaar tenminste twee doelen worden volbracht. De jachthaven kan verwante doelen kiezen en volgens een bijzonder thema te werk gaan, zoals water, energie, afval, enz.

In het aanmeldingsformulier voor het komende seizoen zou de jachthaven informatie moeten verstrekken over de doelen die de jachthaven denkt te volbrengen. In hetzelfde

aanmeldingsformulier, zou de jachthaven ook melding moeten maken van doelen die in het voorgaande seizoen zijn bereikt (door een kopie van de stand van zaken van het logboek toe te sturen). De jachthaven kan gedurende het seizoen van doel veranderen, maar daarvoor moet een gegronde reden zijn en het moet worden genoteerd in het milieulogboek. De jachthaven zou geadviseerd moeten worden om eerst contact met de nationale uitvoerende instantie op te nemen, alvorens van doel te veranderen. In uitzonderingsgevallen zou de Nationale Jury, indien de jachthaven een doel niet heeft bereikt en men geen goede verklaring voor het waarom ervan kan geven, dispensatie kunnen verlenen. Er is geen bepaling dat de jachthaven het doel gedurende het Blauwe Vlag seizoen moet volbrengen, het is vaak beter om verbeteringen vóór het seizoen aan te brengen.

Hieronder een aantal FEE suggesties voor relevante doelen:

DOEL	OMSCHRIJVING	NADERE INFORMATIE
1	Elektriciteit	
1a	Gloeilampen verwisselen	Energie besparende lampen
1b	Controle verlichting	Licht automatisch uit
1c	Verwisseling verouderde apparatuur en installaties	Koelkast, diepvries, wasmachine, enz.
1d	Zonnecollector	Voor het warme water
1e	Elektriciteit op de aanlegsteiger beperkt tot 4 ampère	Bezoekers kunnen dan geen elektrische verwarming gebruiken
1f	Algemeen onderzoek naar de elektriciteitsisolatie in de jachthaven	

2	Water	
2a	Waterbesparende douches	
2b	Waterbesparende kranen	
2c	Toiletten, douche, kranen, enz. verwisselen	Toiletten met minder waterdoorspoeling en/of met twee soorten doorspoelingen (3 / 6 liter)
2d	Inspectie van de waterinstallatie	Afvoerpijp, waterleiding, enz.
2e	Drukknoppen op kranen en douches	
2f	Informatie over waterbesparing	
2g	Een milieuvoorziening voor de afvoer van toiletafval(water)	

3	Milieuvriendelijke producten kopen en gebruiken	
3a	Milieuvriendelijke verf kopen	
3b	Milieuvriendelijke zeep voor schoonmaken en wassen kopen	

4	Informatie	
4a	Cursussen voor zeilverenigingen over milieubescherming	Cursussen over antifouling, afvalstoffen, Blauwe Vlag, milieuvriendelijke praktijken, enz.

4b	Informatieborden uitbreiden	Meer informatie over de Blauwe Vlag criteria
4c	Een milieuthema starten en er de plaatselijke bevolking en pers bij betrekken	
4d	Thematentoonstellingen in/bij de jachthaven	

5	Afval	
5a	“recycling zakken” produceren voor korte tochten	
5b	Afvalbeheer en -stort	Scheiden van organisch afval (voor compost) en anorganisch/giftig afval. Aanvullende onderdelen plaatsen voor huishoudelijk afval
5c	Compostbakken plaatsen	

6	Gezondheid en veiligheid	
6a	Cursussen redding op zee	

7	Andere doelen	
7a	Samenwerken met milieugroepen of universiteiten over de gedragscode voor excursies naar natuurgebieden	
7b	Samenwerking en synergie met andere FEE campagnes	

8	Vanuit de jachthaven voorgestelde doelen	

Het milieulogboek ziet er zo uit:

Milieulogboek van een Blauwe Vlag Jachthaven

Naam jachthaven:	Jachthaven Park
Naam verantwoordelijke persoon:	Pieter Jansen
Jaar:	2011

Activiteit	Datum	Doel	Omschrijving	Betrokken personen	Documentatie
Doel	15-01-11	1a	Overal energiebesparende gloeilampen in de jachthaven aanbrengen.	Pieter Jansen Cor Smit	
Doel	15-01-11	2a	Overgaan op waterbesparende douches.	Pieter Jansen Cor Smit	

Actie	15-05-11	1a	De gloeilampen in het kantoor, toilet en in het clubhuis zijn verwisseld. De buitenlampen worden gedurende het seizoen verwisseld.	Pieter Jansen	Kopie van rekeningen en foto's
Actie	30-05-11	2a	De douches zijn verwisseld en we hebben meteen waterbesparende kranen aangebracht (2b).	Pieter Jansen	Kopie van rekeningen en foto's
Actie	25-06-11	1a	De gloeilampen buiten zijn verwisseld.	Pieter Jansen	Kopie van rekeningen en foto's.
Andere initiatieven	28-08-11		Themadag over afval voor de pleziervaarders.	Cor Smit	

Bereikte doelen	01-12-11	1a 2a	Bereikt Bereikt		
-----------------	----------	----------	--------------------	--	--

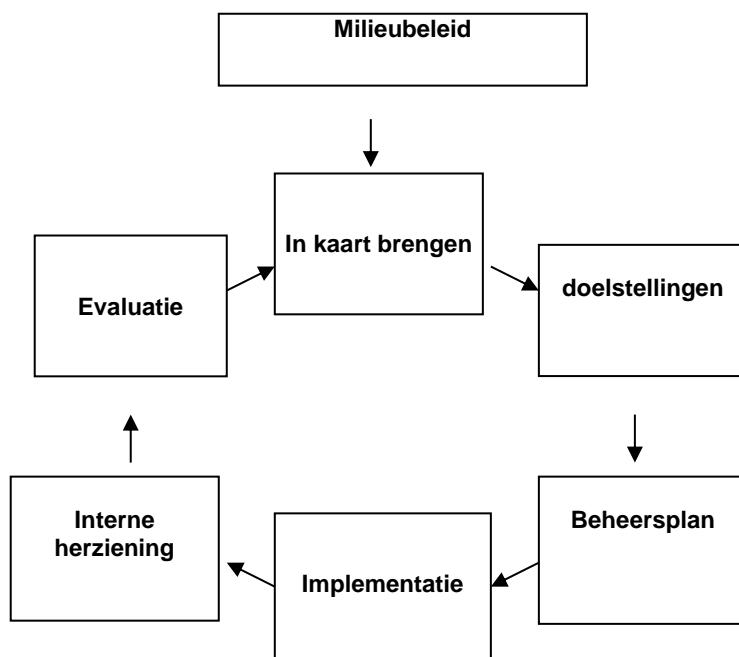
Opmerkingen
We verwachten in 2018 een besparing van het waterverbruik.

b) Milieumanagementsysteem

Indien een jachthaven, teneinde aan de eisen te voldoen, voor een milieumanagementsysteem kiest, kan dit worden gecertificeerd via de officiële systemen (ISO 14001 of het EMAS certificeringssysteem) of gekozen worden voor een gelijkwaardig milieumanagementsysteem, zoals hier beschreven. Het is altijd mogelijk en ook aan te bevelen om contact op te nemen met de nationale uitvoerende instantie voor meer informatie over milieumanagementsystemen.

Het milieumanagementsysteem is een proces dat herhaald kan worden. De cirkel ziet er als volgt uit:

Het *duurzaamheids of milieubeleid* houdt zich bezig met de manier waarop de jachthaven de milieueffecten in verband met zijn activiteiten kan terugdringen en zou een goed voorbeeld moeten zijn om de gebruikers en andere betrokken aan te zetten zich actief voor de bescherming van het milieu in te spannen. De jachthaven moet zelf de werkzaamheden bepalen en conform de activiteiten en wensen prioriteiten stellen. Er is echter een aantal gebieden dat aanbeveling verdient (water, afval en energieverbruik, gezondheid en veiligheidsaspecten en het gebruik van milieuvriendelijke producten).

In kaart brengen is een belangrijk uitgangspunt voor het verder plannen en evalueren van het milieuwerk. De feitelijke milieubelasting van de jachthaven moet bekend is. Het kan een voordeel zijn om onderscheid te maken tussen de milieubelasting van de jachthaven en door de boten (met inbegrip van de passanten die de jachthaven binnenkomen).

In de evaluatie van de milieubelasting is het belangrijk om systematisch en transparant te zijn om het werk van eerdere jaren gemakkelijk te kunnen herkennen. Het aantal milieufactoren in de jachthaven is beperkt en de meeste gebruikers kunnen de belangrijkste factoren aanwijzen. De volgende stappen kunnen worden gebruikt in het overzicht van het planningsproces:

- Maak een overzicht van de jachthaven en de directe omgeving ervan en beeld u een onzichtbare grens rondom de jachthaven in.

- Probeer de belasting van het milieu die deze grens overschrijdt in de vorm van energie, water, materialen, afval, enz. vast te stellen.
- Voer een fysiek onderzoek van de jachthaven uit waarin alle milieumomstandigheden worden genoteerd (waaruit bestaan de milieueffecten?). Waar kunnen de effecten geobserveerd worden? Wat is de oorzaak van deze effecten?)

Met een goed gedocumenteerd overzicht van de milieusituatie in de jachthaven, is het nu tijd om de individuele problemen aan te pakken. Het is belangrijk om de belangrijkste vormen van milieubelasting van de jachthaven vast te stellen en een redelijk detailniveau te bepalen. Het is wellicht een goed idee om verschillende, vooraf vastgestelde schema's te gebruiken bij de evaluatie van de jachthaven om ervan verzekerd te zijn dat alle relevante aspecten zijn inbegrepen. Men dient systematisch te werk te gaan om de veranderingen/verbeteringen door de jaren heen zichtbaar te maken. Het kan zinvol zijn om twee verschillende schema's te maken, een voor de jachthaven (basismanagement van de jachthaven) en een voor de gebruikers (pleziervaarders).

Wanneer het plan voor het eerst wordt opgesteld, zouden de belangrijkste verbeteringen in verband met het milieu van de afgelopen jaren erin moeten worden opgenomen (energie- of waterbesparende maatregelen, enz.) De informatie over deze verbeteringen kan een aanknopingspunt zijn voor waar mogelijkheden gevonden kunnen worden tot nieuwe verbeteringen.

Doelstellingen: Wanneer informatie over de milieubelasting is verkregen, is het tijd om deze aan te pakken en doelstellingen te bepalen voor ieder milieuprobleem afzonderlijk. Met andere woorden, besluiten moeten worden genomen over hoe de opgespoorde omstandigheden ten goede te keren. Dit zou moeten worden gevolgd door besluiten aangaande de doelen voor acceptabele lozing, afvalverwijdering, energieverbruik, enz. Als er over doelen besloten wordt, is het belangrijk het algemene milieubeleid van de jachthaven daarbij te betrekken.

Het beheersplan: Als het milieubeleid is uitgestippeld en de doelen geformuleerd, is het tijd om te besluiten waar het komende jaar de prioriteiten liggen. Er moeten voor de werkzaamheden prioriteiten worden gesteld, omdat het vaak niet mogelijk is alle gebieden tegelijk aan te pakken. Gedurende dit proces moeten de portee en het risiconiveau dat het met zich meebrengt, alsmede de omvang van de milieueffecten worden meegewogen. Wanneer de prioriteiten worden vastgesteld, moeten de volgende aspecten in aanmerking worden genomen:

- Effect (Wat is het te verwachten effect van de inspanning?)
- Financiering (Wat kost het? Welke bezuinigingen verwachten we ervan? Zijn er voor de uitvoering externe financieringsmogelijkheden?)
- Milieubewustzijn (Welke effecten hebben de inspanningen?)
- Arbeid en gezondheid (Zijn er voordelen in verband met een gezonde werkomgeving?)

Het is even belangrijk om de verwachte effecten en zichtbaarheid in aanmerking te nemen, als het verzekeren van een zichtbaar effect binnen een korte tijdspanne.

Als er besloten is wat gedaan moet worden, is het nu tijd om te besluiten hoe (specificatie) dit binnen een bepaalde tijdspanne te doen. Het kan handig zijn om een formeel werkschema op te stellen.

De implementatie van het managementplan kan een verandering in gedrag van de gebruikers van de jachthaven noodzakelijk maken, alsook een wijziging van de gedragscode en het opstellen van nieuwe instructies. Het is belangrijk om iedereen van het managementplan en de vereiste gedragsveranderingen op de hoogte te stellen.

De herziening/audit is een manier om te controleren of de managementplannen zijn uitgevoerd. Een interne herziening/audit zou daarom het volgende moeten inhouden:

- Controleren of de doelstellingen bereikt zijn
- Controleren of de verwachte effecten verkregen zijn
- De reden en omvang van eventuele discrepanties onderzoeken
- Onvoorziene effecten optekenen
- Observaties in de interne herziening/audit noteren

De evaluatie zou één keer per jaar gepubliceerd moeten worden bij wijze van instrument voor het milieumanagementproces, maar ook om de verbeteringen naar buiten toe te promoten. De evaluatie zou het volgende kunnen inhouden:

- Beschrijving van de belangrijkste milieueffecten?
- Eerdere milieuverbeteringen (eerste jaar: eerder genomen initiatieven, tweede jaar: follow-up managementplan)
- Milieubeleid en doelstellingen
- Milieumanagementplan

Het proces continueren: Na het proces het eerste jaar te hebben doorlopen, kan het effect geëvalueerd worden en het proces opnieuw van start gaan (op een hoger niveau dan het voorafgaande jaar). Wederom worden de belangrijkste vormen van milieubelasting vastgesteld. Het managementplan moet worden herzien en de vastgestelde effecten vergeleken met de verwachte effecten. Het milieubeleid zou ook geëvalueerd moeten worden om te bekijken of er aanpassingen nodig zijn. Vervolgens wordt besloten over de doelstellingen en het managementplan voor het komende jaar. Het werk kan elementen bevatten die het voorafgaande jaar zijn blijven liggen.

8. Er zijn duidelijk herkenbare, aparte containers voor de opslag van milieugevaarlijke afvalstoffen (verf, oplosmiddelen, schraapsel, antifouling, batterijen, afvalolie, vuurpijlen). De afvalstoffen moeten door een vergunninghoudend bedrijf worden verwerkt en gestort bij een vergunninghoudende inrichting voor milieugevaarlijke afvalstoffen. (V)

De voorzieningen voor de inzameling van milieugevaarlijke afvalstoffen in aparte containers moeten mogelijkheden bevatten om alle relevante milieugevaarlijke afvalstoffen in aparte, duidelijk herkenbare containers op te nemen. Men is verplicht om gescheiden voorzieningen te hebben voor tenminste drie (3) verschillende soorten milieugevaarlijk afval.

De voorzieningen voor de inzameling moeten functioneel en aantrekkelijk zijn. Er moet zeker aandacht aan het esthetische aspect worden besteed.

De capaciteit van de containers, het aantal gebruikers van de jachthaven en hoe frequent de containers worden geleegd zijn bepalend voor het aantal containers dat in de jachthaven wordt neergezet.

De inzamelingsvoorzieningen voor milieugevaarlijke afvalstoffen moeten schoon en veilig voor het milieu zijn. De inzamelingsvoorzieningen voor milieugevaarlijke afvalstoffen moeten gescheiden worden gehouden van andere voorzieningen en mogen geen gevaar opleveren voor kinderen. Men moet zich ervan vergewissen dat de bodem onder de voorziening niet verontreinigd is. Het afval moet worden beschermd tegen lekken, ontbranding, exploderen, enz. De inzamelingsvoorzieningen voor olie moeten bij voorkeur mobiele inzamelingsmogelijkheden bevatten.

Vergunninghoudende afvalstortvoorzieningen zijn voorzieningen die door de autoriteiten zijn goedgekeurd op basis van de milieueisen. De jachthaven die de Blauwe Vlag toegewezen krijgt, is verplicht ervoor te zorgen dat zijn afvalstoffen op correcte manier wordt afgevoerd. Vergunninghoudende vervoersbedrijven moeten de milieugevaarlijke afvalstoffen naar de vergunninghoudende voorziening transporteren.

Om een correcte inzameling, sortering, opslag en stort van het afval te waarborgen, moet de jachthaven voldoen aan nationale/internationale plannen/normen voor afvalmanagement (In Europa conform EU-richtlijn 2000/59/EC van 27 november 2000).

9. Adequate en goed onderhouden vuilnisbakken en/of afvalcontainers. Het afval moet worden verwerkt door een vergunninghoudend bedrijf en gestort bij een Vergunninghoudende inrichting (V)

Vuilnisbakken en/of afvalcontainers moeten functioneel zijn en er aantrekkelijk uitzien. Er moet niet alleen aan functionaliteit worden gedacht, maar ook aan het esthetisch aspect. Indien mogelijk, is het aan te bevelen vuilnisbakken te nemen die van milieuvriendelijke materialen zijn vervaardigd.

De capaciteit van de vuilnisbakken/afvalcontainers, het aantal gebruikers van de jachthaven en hoe frequent de vuilnisbakken/afvalcontainers worden geleegd zijn bepalend voor het aantal vuilnisbakken/afvalcontainers dat in de jachthaven wordt neergezet.

Vergunninghoudende afvalstortvoorzieningen zijn voorzieningen die door de autoriteiten zijn goedgekeurd op basis van milieueisen. De jachthaven die de Blauwe Vlag toegewezen krijgt is verplicht te waarborgen dat het afval op correcte wijze wordt gestort. Vergunninghoudende vervoerders moeten het afval naar een vergunninghoudende inrichting transporteren.

Om een correcte inzameling, sortering, opslag en verwijdering van milieugevaarlijke afvalstoffen te verzekeren, moet de jachthaven voldoen aan nationale/internationale plannen/normen voor afvalmanagement (in Europa conform EU-richtlijn 2000/59/EC van 27 november 2000).

10. De jachthaven beschikt over voorzieningen voor de inzameling van recycleerbare afvalmaterialen, glas, papier, organisch afval, enz. (V)

In de jachthaven zou het accent moeten worden gelegd op afvalminimalisering. Afval moet in zo veel mogelijk verschillende categorieën worden onderscheiden en gerecycleerd.

Gescheiden afvalinzameling kan betrekking hebben op flessen, blikjes, papier, plastic, organisch afval, enz.. De jachthaven moet over voorzieningen beschikken om tenminste drie recycleerbare afvalmaterialen in te kunnen nemen.

Op de plek van de voorziening of op het informatiebord moet informatie worden verstrekt over hoe men het recycleerbare afval moet scheiden.

De jachthaven die de Blauwe Vlag toegewezen krijgt, moet waarborgen dat het recycleerbare afval op juiste wijze wordt gerecycleerd. Vergunninghoudende vervoerders moeten het afval transporteren naar een vergunninghoudende recycleerinrichting.

11. Er zijn voorzieningen voor het wegpompen van bilgewater in de jachthaven aanwezig (V)

De voorzieningen voor het wegpompen van het bilgewater moeten oliehoudend bilgewater kunnen scheiden of water uit olieresten kunnen filteren.

De voorzieningen voor het wegpompen van bilgewater kunnen in de jachthaven aanwezig zijn of in de directe omgeving ervan. De voorzieningen moeten gemakkelijk toegankelijk zijn voor alle potentiële gebruikers.

12. Er zijn voorzieningen voor het leegpompen van vuilwatertanks in de jachthaven aanwezig (V)

De voorzieningen voor het leegpompen van toiletten kunnen bestaan uit een permanent toilet pompstation, een mobiele voorziening of een rioolwagen. De voorzieningen voor het leegpompen van toiletten kunnen zich in de jachthaven zelf bevinden of in de directe omgeving ervan. De voorzieningen moeten gemakkelijk toegankelijk zijn voor booteigenaren.

De permanente voorzieningen voor het leegpompen van toiletten moeten op een centrale plek in de jachthaven worden opgesteld en gemakkelijk toegankelijk zijn voor alle boten (met inbegrip van boten die meer ruimte en diepgang nodig hebben).

De voorzieningen voor het leegpompen van toiletten moeten in overeenstemming zijn met de nationale wetgeving. Indien de nationale wetgeving de aanwezigheid van deze voorzieningen voorschrijft, is dit criterium verplicht.

In de volgende herziening van de jachthavencriteria (treden uiterlijk in 2009 in werking) zal de aanwezigheid van voorzieningen voor het leegpompen van toiletten in Blauwe Vlag jachthavens technisch worden beoordeeld teneinde hier een verplicht criterium van te maken.

13. Alle gebouwen en installaties moeten goed worden onderhouden en voldoen aan de nationale wetgeving. De jachthaven moet goed geïntegreerd zijn in de omringende natuurlijke en gebouwde omgeving (V)

De jachthaven (i.e. alle gebouwen en installaties) moeten goed worden onderhouden en in algemene zin voldoen aan de nationale en internationale wetgeving. De jachthaven moet over alle noodzakelijke vergunningen beschikken om als jachthaven te kunnen functioneren.

Indien een jachthaven met meer dan 500 aanlegplaatsen in 2000 of later wordt gebouwd, of een bestaande jachthaven wordt uitgebreid met meer dan 250 aanlegplaatsen, moet er een Milieueffectrapportage zijn.

Andere gebouwen/voorzieningen in het jachthavengebied (met inbegrip van winkels, restaurants, kranen, speeltuinen, enz.) moeten schoon, veilig, goed onderhouden en in overeenstemming zijn met de wet. Er mag geen ongeoorloofde vervuiling vanuit gebouwen/voorzieningen in de grond, het water of het omringende gebied van de jachthaven terechtkomen.

Er wordt ten zeerste aanbevolen dat de jachthaven, waar mogelijk, gebruik maakt van milieuvriendelijke installaties en producten. Ook de groenvoorzieningen in de jachthaven moeten goed en op milieuvriendelijke wijze worden onderhouden (zonder gebruikmaking van bestrijdingsmiddelen, enz.).

Er moet aandacht worden geschonken aan de algemene aanblik van de jachthaven. Hij moet goed geïntegreerd zijn in de omringende natuurlijke en gebouwde omgeving, normen voor design moeten worden gerespecteerd en in overeenstemming zijn met milieu- en esthetische eisen. Het is niet de bedoeling dat alle Blauwe Vlag jachthavens identiek worden. De jachthavens moeten daarentegen worden aangemoedigd hun eigen karakteristieken te behouden.

De Blauwe Vlag mag niet worden gehesen tijdens omvangrijke uitbreidingen en/of restauratiewerkzaamheden in de jachthaven.

14. Adequate, schone en duidelijk aangegeven sanitaire voorzieningen, met inbegrip van was- en drinkwatervoorzieningen. Gecontroleerde afvoer van rioolwaterzuivering naar een vergunninghoudende rioolzuivering (V)

De sanitaire voorzieningen moeten in goede staat verkeren, schoon zijn en goed onderhouden. Ook de gebouwen waarin de sanitaire voorzieningen zich bevinden moeten goed onderhouden zijn en in algemene zin voldoen aan het nationale bouwbesluit (zie ook criterium nr. 12).

De sanitaire voorzieningen moeten toiletten, wastafels en douches bevatten. Er moet ook drinkwater aanwezig zijn. Wasmachines zouden tot de overige voorzieningen kunnen behoren.

Het aantal in de jachthaven beschikbare sanitaire voorzieningen moet in overeenstemming zijn met het aantal bezoekers van de jachthaven in het hoogseizoen – en zou booteigenaren het gebruik van het toilet op hun boot moeten ontmoedigen tijdens hun verblijf in de jachthaven.

De sanitaire voorzieningen moeten goed toegankelijk zijn en niet te ver verwijderd van welk punt van de jachthaven ook (over het algemeen binnen 200 meter van iedere boot of aanlegsteiger). De locatie van de sanitaire voorzieningen moet gemakkelijk te vinden zijn (tekens op een plattegrond van de jachthaven).

De sanitaire voorzieningen moeten gekoppeld zijn aan een vergunninghoudend rioolwaterafvoersysteem. Dit systeem moet voldoen aan de EU-richtlijn inzake afvalwater. Indien de jachthaven erg klein is en/of erg afgelegen, kan de Nationale Jury in bijzondere gevallen goedkeuring geven aan een andere veilige manier voor het verwijderen van door de jachthaven geproduceerd afvalwater.

15. Indien de jachthaven beschikt over reparatie- en was zones voor de boten, mag er geen verontreiniging in het rioolzuiveringssysteem, de grond, het water of de natuurlijke omgeving van de jachthaven terechtkomen. (V)

Een jachthaven met reparatie- en was zone voor de boten moet in algemene zin voldoen aan alle normen en voorschriften van de nationale en internationale regelgeving.

Het repareren en wassen van boten moet op een speciaal daarvoor aangewezen plek in de jachthaven plaatsvinden.

Er moeten verzamelfilters zijn of een gelijkwaardige installatie vanaf de reparatie- en was zone voor boten om te voorkomen dat milieugevaarlijke stoffen in het rioolzuiveringssysteem en de bodem/het water van de jachthaven terechtkomen. De filters moeten regelmatig geleegd worden en als milieugevaarlijk afval worden behandeld.

Omvangrijker reparatieactiviteiten (b.v. slijpen, polijsten of zandstralen waardoor stofvervuiling ontstaat) zouden overdekt of binnen moeten plaatsvinden. Het verzamelde afval moet als milieugevaarlijk afval worden behandeld.

Ernstige geluidhinder door bootreparatie en –wassen moet worden vermeden.

16. Bevordering van duurzaam transport (G)

De jachthaven dient het gebruik van duurzaam transport van en naar de jachthaven te bevorderen.

Indien het dichtst bijgelegen stedelijke centrum zich op meer dan twee kilometer afstand bevindt, moet er bij voorkeur openbaar vervoer tussen de jachthaven en dit centrum zijn.

Aangezien het criterium in de lijn ligt van Lokale Agenda 21 activiteiten, wordt de jachthaven aangemoedigd om een samenwerking met de plaatselijke autoriteiten en/of Lokale Agenda 21 groepen te initiëren ten behoeve van de conformiteit met dit criterium.

- ✓ Overdekte fietsenberging voor personeel/gasten
- ✓ Bedrijfsfietsen en / of bedrijfsfietsplan voor personeel
- ✓ oplaadpunt aanwezig voor elektrische fietsen / scooters
- ✓ aanschaf van fietsen voor het huren van fietsen, wandelkarren en/of strandkarren
- ✓ oplaadpunt voor elektrische auto's / boten
- ✓ aanschaf op het eigen terrein gebruik van milieuverantwoorde vervoermiddelen (denk aan handkarren, fietsen, electrokarren en dergelijke)
- ✓ aanleggen van groene parkeerplaatsen voor hybride auto's, zodat gasten die daarmee komen minder ver hoeven te lopen of gratis kunnen parkeren

17. In de jachthaven wordt niet geparkeerd/gereden, behalve in speciaal daarvoor aangewezen plekken (V)

In algemene zin moet het parkeren van en rijden met auto's binnen de jachthaven worden vermeden. Het gebruik van auto's zou zo veel mogelijk moeten worden vervangen door het gebruik van duurzaam transport (openbaar vervoer, fietsen, enz.) – zie criterium nr. 15.

Indien parkeren en rijden binnen de jachthaven niet kan worden voorkomen, mag het rijden en parkeren uitsluitend plaatsvinden in speciaal voor dit doel aangewezen plekken. Het is heel belangrijk om bij het plannen van deze plekken de veiligheid en vrije doorgang van voetgangers in de jachthaven te betrekken.

VEILIGHEID EN DIENSTEN

18. Adequate en duidelijk aangegeven reddings-, EHBO- en brandblusuitrusting. De uitrusting moet door de nationale autoriteiten goedgekeurd zijn (V)

De vereiste redding uitrusting in de jachthaven moet op zijn minst reddingsboeien en ladders (veiligheidsstrapjes) bevatten. Andere soorten redding voorzieningen kunnen zijn: bootshaken, reddingsboten, standplaats reddingsbrigade, enz. in/bij de jachthaven.

De brandblusuitrusting in de jachthaven moet op zijn minst brandblusapparaten bevatten, maar zou tevens uit brandslangen, blustapijten, enz. kunnen bestaan.

Zowel de redding- als brandblusuitrusting moeten in voldoende aantallen aanwezig zijn, gemakkelijk te herkennen (duidelijk aangegeven) en vanaf alle plekken van de jachthaven gemakkelijk toegankelijk zijn (verplicht: minder dan 200 meter van iedere boot of aanlegplaats verplicht, de aanbevolen afstand is minder dan 100 meter). De plaats van de reddings- en brandblusuitrusting moet op de plattegrond van de jachthaven aangegeven zijn.

De redding- en brandblusuitrusting moet gedurende het gehele Blauwe Vlag seizoen 24 uur per dag beschikbaar zijn.

De EHBO-uitrusting moet in de jachthaven aanwezig zijn en opvraagbaar zijn op het kantoor van de jachthaven of bij een andere voorziening (winkels, restaurants, enz.). de EHBO-uitrusting hoeft niet perse 24 uur per dag, maar moet wel op een redelijk aantal momenten beschikbaar zijn (b.v. gedurende openingstijden van het kantoor van de jachthaven). De inhoud van een EHBO-kist moet op peil zijn. In uitzonderingsgevallen, kan de EHBO-uitrusting teruggevonden worden op een plek die zich vlakbij de jachthaven bevindt (binnen 200 meter).

De beschikbaarheid en locatie van de EHBO-uitrusting moet heel duidelijk aangegeven zijn op het informatiebord en op de plattegrond van het jachthavengebied.

De bevoegde nationale autoriteiten moeten de gehele uitrusting goedkeuren. De redding uitrusting moet goedgekeurd worden door de nationale reddingsbrigade of voldoen aan nationale/internationale normen. De brandblusuitrusting moet door de nationale brandweer worden goedgekeurd of voldoen aan nationale/internationale normen. De EHBO-kist moet de uitrusting bevatten die overeenkomt met de inhoud in een EHBO-kist van het Rode Kruis of van een andere kist die voldoet aan nationale/internationale normen.

Er moet 24 uur per dag in of in de directe omgeving van de jachthaven een publieke of alarmtelefoon beschikbaar zijn. deze dienen duidelijk met wegwijzers en op de plattegrond van de jachthaven te worden aangegeven.

Het is aan te bevelen om, ten behoeve van onervaren pleziervaarders, de toegang tot/uitgang van de jachthaven te markeren met extra duidelijke wegwijzers.

19. In geval van verontreiniging, brand of andere ongevallen, moet de jachthaven over een rampenplan beschikken. In de jachthaven moeten veiligheidsinstructies worden opgehangen (V)

De jachthaven moet een rampenplan beschikbaar hebben waarin staat hoe er moet worden gehandeld in geval van verontreiniging, brand of andere mogelijke ongelukken die de veiligheid van de jachthaven in gevaar kunnen brengen (zoals veiligheid bij tankstations, bij kranen, enz.). De medewerkers van de jachthaven moeten van het rampenplan op de hoogte zijn.

Het rampenplan voor de jachthaven kan specifiek bestemd zijn voor de jachthaven, maar kan ook een onderdeel zijn van een uitgebreider haven-, gemeentelijk of regionaal rampenplan. De bevoegde autoriteiten (lokale autoriteiten, brandweer, Rode Kruis, enz.) moeten het rampenplan goedkeuren.

Het rampenplan moet op zijn minst het volgende bevatten:

- Gegevens van de personen waarmee in geval van een ongeluk contact moet worden opgenomen
- Betrokkenheid van overheidsdiensten en noodzakelijke hulpverleners
- Procedures voor de bescherming of evacuatie van mensen in/bij de jachthaven
- Procedure voor het waarschuwen en voorlichten van het publiek

Algemene informatie over veiligheidsmaatregelen moet op een gemakkelijk toegankelijke plek in de jachthaven opgehangen zijn, bijvoorbeeld op het informatiebord. De veiligheidsmaatregelen moeten op zijn minst het volgende bevatten:

- Informatie over de locatie van de telefoon, reddings-, brandblus- en EHBO-uitrusting
- Informatie over hoe bovengenoemde uitrusting moet worden gebruikt (indien nodig)
- Details over hoe andere mensen te waarschuwen over een onveilige situatie
- Informatie over juiste opslag van (brand)gevaarlijke afvalstoffen
- Aanwijzingen voor het vullen van diesel/benzinetanks alleen bij het tankstation
- Verbod op open vuur of vuurwerk in de jachthaven (tenzij er een speciale plek voor is aangewezen of de jachthaven er toestemming voor heeft gegeven)
- Verboden te zwemmen in de jachthaven
- Borden waarop veiligheidsrisico's zijn aangegeven (b.v. onbeschermd steigers)
- Informatie over degene met wie men contact op moet nemen voor nadere informatie over de veiligheid in de jachthaven
- Alarmnummers (politie, brandweer, ambulance, beheerder jachthaven)

20. In de jachthaven zijn veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van ongevallen duidelijk zichtbaar voor de bezoekers (V)

Voorkomen is beter dan genezen. Ongevallen preventie is derhalve van wezenlijk belang. Veel ongelukken kunnen worden voorkomen door gasten goed te informeren. Veiligheid informatie en educatie is daarom erg belangrijk.

Algemene veiligheidsinformatie is zichtbaar opgehangen bij het kantoor van de haven of op het algemene informatiebord. Tot deze informatie behoort onder andere:

- Veilig opbergen van chemisch en brandbaar afval
- Voorschriften hoe om te gaan met tanken van brandstof op het tankstation
- Informatie op de afvalcontainers inzake de inhoud. Wat moet waar in.
- Aanwijzingen over correct gebruik elektrische installaties
- Zwemverbod in de jachthaven
- Locatie van veiligheidsvoorzieningen zoals brandblussers, reddingsboeien en reddingstrappen op de steigers
- Informatie over hoe veiligheidsvoorzieningen te gebruiken
- Waarschuwingssysteem bij onveilige of noodsituaties
- Wie te waarschuwen bij ongevallen
- **Algemeen alarmnummer 112.**
Aanbevolen informatie:
  - Advies zwemvesten dragen voor kinderen
  - Informatie over cursussen EHBO en reddingszwemmen
  - Richtlijnen alcohol gebruik op de haven
  - Informatie brandpreventie aan boord.

21. Er is elektriciteit en water bij de aanlegplaatsen aanwezig; de installaties moeten door de nationale wetgeving goedgekeurd zijn (V)

Er moet elektriciteit en water voor de boten beschikbaar zijn. De voorzieningen moeten niet meer dan 25 meter verwijderd zijn van de aanlegplaatsen (behalve voor boten die geen elektriciteit gebruiken). Er moet duidelijke informatie zijn over de voorwaarden voor het gebruik van elektriciteit en water, bij voorkeur vergezeld van informatie over energie- en waterbesparing.

Alle installaties moeten veilig zijn en goedgekeurd door nationale en/of internationale wetgeving.

Er moet verlichting in het openbaar gebied in de jachthaven zijn, met name in verband met de veiligheid.

22. gehandicaptenvoorzieningen (G)

De gehandicaptenvoorzieningen in een jachthaven moeten op zijn minst het volgende bevatten:

- Toegang tot en om de jachthaven (met inbegrip van de steigers) voor gehandicapten
- Speciale autoparkeergelegenheid voor gehandicapten
- Toegang tot de sanitaire voorzieningen voor gehandicapten

Andere mogelijke gehandicaptenvoorzieningen:

- Vaarvoorzieningen voor gehandicapten
- Toegang tot het jachthavenkantoor, de winkels en restaurants in de jachthaven
- Toegang tot jachthavenactiviteiten

Alle entrees en voorzieningen voor gehandicapten moeten voldoen aan alle nationale en internationale regelgeving/normen. Toiletten moeten ontworpen zijn voor rolstoelgebruikers en andere gehandicapten.

23. in de jachthaven is een plattegrond opgehangen waarop de locatie van de verschillende voorzieningen in de jachthaven zijn aangegeven (V)

Er moet een plattegrond van het jachthavengebied die alle vereiste en andere voorzieningen aangeeft op het informatiebord worden opgehangen.

De volgende voorzieningen moeten op zijn minst op de plattegrond zijn aangegeven:

- Innamevoorzieningen voor milieugevaarlijke afvalstoffen en olieafval
- Afvalcontainers en voorzieningen voor recyclebaar afval
- Voorzieningen voor leegpompen/inname toilettank (indien aanwezig)
- Voorzieningen voor wegpompen/inname bilgewater (indien aanwezig)
- reddinguitrusting
- Brandblusapparatuur
- EHBO-uitrusting
- Telefooncel
- Sanitaire voorzieningen (toiletten, douches, was- en drinkwatervoorzieningen, enz.)
- Tankstation (indien aanwezig)
- Reparatie- en was zones voor de boten
- Jachthavenkantoor / clubhuis
- Gehandicaptenvoorzieningen (indien aanwezig)
- Daarvoor aangewezen parkeerzones
- Voor passanten gereserveerde aanlegplaatsen
- Nabijgelegen haltes openbaar vervoer (indien dicht in de buurt van de jachthaven)

Ook andere voorzieningen (zoals winkels, restaurants, enz.) kunnen op de plattegrond worden aangegeven.

De verschillende voorzieningen dienen bij voorkeur op de plattegrond te worden aangegeven in de vorm van gemakkelijk te begrijpen pictogrammen.

De cartografische coördinaten van de jachthaven moeten op een duidelijk zichtbare plaats worden opgehangen.

WATERKWALITEIT

24. Zichtbaar schoon water en schone jachthaven (geen olie, geen afval, rioolwater of andere sporen van vervuiling) (V)

Om ervoor te zorgen dat de jachthaven voldoet aan hoge milieunormen, is het heel belangrijk dat de jachthaven en het water in de jachthaven zichtbaar schoon zijn. Het jachthavenwater mag geen olievlekken, afval (flessen, blikjes, enz.), rioolwater of andere zichtbare sporen van vervuiling bevatten.

Het grondgebied van de jachthaven zelf moet er schoon uitzien, vuilnisbakken / afvalcontainers moeten regelmatig worden gelegegd (volgens criterium nr. 8). Ook de restaurants, winkels, groenvoorzieningen, enz. in de jachthaven moeten een schone aanblik geven.

De jachthaven moet ervoor zorgen dat er zo vaak als nodig afval wordt verwijderd (kan dagelijks zijn). In geval van ernstige vervuiling van buitenaf, moet die onmiddellijk worden aangepakt volgens de procedures in het rampenplan (criterium nr. 19). In zeer ernstige gevallen kan het noodzakelijk zijn om de Blauwe Vlag tijdelijk te verwijderen, terwijl de redenen ervan op het informatiebord worden uitgelegd.

Tegelijkertijd is het belangrijk om in de milieuvriendelijke gedragscode (criterium nr. 2) de jachthavengebruikers te instrueren geen afval achter te laten en ook geen toilettanks, enz. in de jachthaven of in zee leeg te gooien.

Natuurlijke gebeurtenissen zoals algenwoekering, paaien van mosselen, enz. kan de aanblik van waterverontreiniging geven, terwijl dat in feite niet het geval is. In zulke gevallen dient men daarover via het informatiebord te worden geïnformeerd.

AANVULLENDE OPTIONELE (GUIDELINE) NORMEN.

25. De Jachthaven past waterbesparing toe (G)

De jachthaven past waterbesparende maatregelen toe bij kranen, douches en wc's. De doorstroming van tappunten bij wastafels is maximaal 6 liter per minuut.

De doorstroming van douches is maximaal 9 liter per minuut. Voor de spoeling van alle toiletten wordt niet meer dan 6 liter water gebruikt.

Uitzonderingen:

Bij wc's geldt bij gebruik van grijswater een maximum van 9 liter per spoeling. Bij het gebruik van een stortbak met een stopknop (die duidelijk staat aangegeven), mag de maximale spoeling 9 liter bedragen.

26. De jachthaven maakt alleen gebruik van schoonmaakmiddelen met een milieukeurmerk (G)

Sanitair- en interieurreinigers dienen van een erkend milieukeurmerk voorzien te zijn. Met betrekking tot de andere schoonmaakmiddelen geldt dat er geen gebruik gemaakt mag worden van middelen die: chloor, ammonia, fosfaten of meer dan 5% non ionische stoffen bevatten.

Sanitair- en interieurreinigers dienen een milieukeurmerk te hebben, bijv. Europees Ecolabel, Nordic Swan en Blauwe Engel) Voorbeelden zijn opgenomen in de algemene bijlage maar ook te vinden op www.milieucentraal.nl. Bij uitbesteding van de schoonmaakactiviteiten dient bij de eerstvolgende contractherziening maar zeker binnen 1 jaar na de eerste beoordeling voor de Blauwe Vlag het contract te worden herzien met bovenstaande voorwaarden.

Uitzondering: Specifieke reinigingsmiddelen die periodiek of in geval van calamiteit toegepast moeten worden vanuit de wetten voor ARBO, hygiëne en/of voedselveiligheid (HACCP) vallen niet onder deze norm.

27. In het sanitair wordt alleen van milieuvriendelijke middelen met een milieukeurmerk gebruik gemaakt (papieren handdoekjes, zeep, toiletpapier). (G)

De jachthaven biedt in de publiekstoiletten dispensers voorzien van een zeep met een milieukeurmerk> Indien papieren handdoeken hebben deze ook een keurmerk en het toilet papier is ook van een keurmerk voorzien. Zeep en (toilet) papier met een keurmerk zorgt voor een lagere milieubelasting omdat bij de productie gebruik gemaakt is van minder milieubelastende grondstoffen. Door ook gebruik te maken van dispensers op basis van grootverpakking of navulbaar, wordt ook milieuwinst behaald in het transport en de hoeveelheid verpakkingsmateriaal.

28. De verlichting op de jachthaven is uitsluitend energiebesparend, LED, PSL, TL, SL en er zijn verlichtingssensoren (G)

De jachthaven heeft uitsluitend energie-efficiënte verlichting toegepast in en rond (=buitenverlichting) de hoofdgebouwen, de bijgebouwen en verhuurobjecten. Gloeilampen voldoen niet meer (zijn ook per wet verboden). Energie-efficiënte verlichting heeft minimaal een lichtopbrengst van 40lumen/watt. PL, TL, SL en LED verlichting voldoen hieraan. Halogeenverlichting en gloeilampen voldoen niet. Verlichtingssensoren kunnen lampen aan/uit schakelen op basis van bijvoorbeeld aanwezigheid van personen (bewegingssensor) of bij te weinig lichtinval (daglichtsensor). Op deze wijze wordt het onnodig branden van lampen voorkomen.

29. De jachthaven maakt gebruik van groene stroom (G)

100% van de totale hoeveelheid afgenomen elektriciteit is duurzaam opgewekt. Duurzaam opgewekte stroom is de naam voor elektriciteit die wordt opgewekt uit duurzame energiebronnen als zon, wind en water. Er worden diverse benamingen hiervoor gebruikt: groene stroom, eco stroom of natuur stroom.

30. De jachthaven maakt gebruik van groen gas (G)

De totale hoeveelheid afgenomen gas is duurzaam vanuit biomassa opgewekt. Groen gas is gas gemaakt uit biomassa. Dit 'biogas' wordt in het aardgasnet gebracht en daarmee wordt gebruik van de bestaande fossiele aardgasvoorraad teruggedrongen. Als u Groen gas afneemt dan gaat dit gepaard met een certificaat van oorsprong. Compensatie van de CO₂ uitstoot van "gewoon" aardgas valt hier niet onder

31. De jachthaven wekt zelf energie op door middel van zonnecollectoren, zonnepanelen of windmolen (G)

Op de jachthaven wordt voor de bedrijfsvoering gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen. De jachthaven communiceert hierover. Dit betreft duurzame energiebronnen zoals wind, zon en water; door middel van een zonneboiler, windmolens, photovoltaïsche zonnecellen (opwekking elektriciteit) of vergelijkbare duurzame energiebronnen, tyleslangen voor de (voor)verwarming van het zwembadwater enz.

32. De jachthaven past duurzame technieken voor energiebesparing toe. (G)

Onder duurzame technieken wordt bijvoorbeeld verstaan een warmtekrachtinstallatie (WKK), opslag van warmte en koude in de bodem, warmtepompen en verbranding of vergisting van biomassa. *Voorbeelden zijn voltsaver, warmtepomp, warmte/koude opslag of anderszins.*

33. De jachthaven voert uitsluitend milieuvriendelijk groen- en terreinonderhoud toe (G).

De jachthaven heeft een plan voor het terrein- en groenbeheer opgesteld en/of maakt gebruik van een milieu gecertificeerd (hoveniers-)bedrijf.

Het plan voor terrein- en groenbeheer bestaat minimaal uit de volgende onderdelen:

- a) inleiding (incl. bedrijfsgegevens);
- b) een globale inventarisatie van de verharde oppervlakten, planten en bomensoorten op en rond de jachthaven en een beschrijving over aanwezige landschapselementen;
- c) een beschrijving hoe momenteel met die natuur op en rond de jachthaven wordt omgegaan en hoe in de toekomst (bijvoorbeeld op het gebied van snoeien, gras maaien, onkruid bestrijden);
- d) uitwerking in een beheersplan voor de natuur op en rond de jachthaven. In dit plan wordt gekeken naar de gewenste toekomstige ontwikkeling.
- e) overzicht maatregelen en kosten van het plan
- f) bijlagen + overzichtskaart

Dit plan is opgesteld in samenwerking met – en ondertekend door - een deskundige (bijvoorbeeld een hovenier of een tuin- en landschapsarchitect en/of een natuur-/landschaps-beheerorganisatie).

Indien het gehele onderhoud en beheer van het terrein is uitbesteed aan bijv. een hoveniers- of groenvoorzieningenbedrijf dan telt deze norm mee als dit bedrijf een geldige milieucertificering heeft (Milieukeur, of ISO 14001 of vergelijkbaar).

34. De jachthaven maakt gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen (G)

Tijdens nieuwbouw, verbouw of renovatie op de jachthaven wordt rekening gehouden met het milieu / duurzaamheid doordat men voldoet aan de volgende criteria of de deelnemer heeft een beschikking ontvangen omtrent de EIA en/of MIA-Vamil regeling.

- Het aangeschafte hout dat verwerkt wordt in het gebouw is duurzaam , waarbij gebruik gemaakt wordt van gecertificeerd hout dat door de Minister van Infrastructuur en Milieu is goedgekeurd en de bedrijven die het hout leveren of verwerken in het bezit zijn van een Keurhout-chain-of-custody-certificaat of een 'Chain of Custody'-certificaat van een certificatiesysteem dat door TPAC (Timber Procurement Assessment Committee) is goedgekeurd

- de Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC) is ten minste 5% lager dan vereist in het Bouwbesluit 2003 (Qpres;tot/Qpres;toel. $\leq 0,95$) , waarbij de uitwendige scheidingsconstructie een warmteweerstand over de constructie (Rc) van ten minste 2,25 m²K/W heeft en de ramen, deuren en kozijnen een warmtedoorlatingscoëfficiënt (U) van ten hoogste 2,8 W/m²K hebben. Als er geen sprake is van een wettelijke verplichting ten aanzien van de EPC dient het gebouw ten minste aan de bovengenoemde Rc- en U-waarden te voldoen,

- waarbij in of nabij het gebouw of verblijf sprake is van toepassing van ten minste twee andere bedrijfsmiddelen van deze Milieulijst op het gebied van buffering van regenwater, waterbesparing, biodiversiteit, het stimuleren van milieuvriendelijke mobiliteit of reductie van emissie en vervuiling door apparatuur in het gebouw of door het gebruik van het gebouw.

Een lijst van goedgekeurde certificatiesystemen vindt u op www.tpac.smk.nl of www.inkoopduurzaamhout.nl. TPAC faciliteert de voorbereiding en uitvoering van de

toetsing van certificatiesystemen. Informatie over Keurhout is te vinden op www.keurhout.nl. Het hebben van een Keurhout-keurmerk is niet voldoende. Een Keurhout-keurmerk is niet hetzelfde als een Keurhout-chain-of-custody-certificaat. Eventueel toegepast sloophout van panden uit de eigen onderneming wordt geaccepteerd als hout van duurzame bron.

35. De jachthaven zet zich actief in voor flora en fauna door het toepassen van minimaal twee specifieke items (G)

Aanwezigheid van en diversiteit in flora en fauna zijn belangrijke duurzaamheidswaarden. Iedere organisatie kan daar aan bijdrage door via relatief kleine maatregelen ruimte te bieden aan flora en fauna. Denk bij het realiseren van dergelijke voorzieningen ook na over de beleving en beleefbaarheid. Hiermee creëert u niet alleen meerwaarde voor flora en fauna maar ook voor uw gasten.

Mogelijke items zijn: Insectenhotel; Bijenstal; Groen dak; Verticale kruidenwand; Fauna vriendelijke binnentuin; Daktuin; Kruiden- en/of moestuin; (Verticale) kas.

36. De jachthaven neemt deel aan de campagne van Nederland Schoon, "Schone Jachthavens, Schoon Water".

37. Is er een restaurant op de haven aanwezig? Is de restaurateur bereid om over Green Key na te denken?

Indien ja, graag naam en adres doorgeven aan secretariaat Green Key Nederland zodat zij hierop actie kunnen ondernemen.